

METSÄ SOIKOON

Tervetuloa Alnus ry:n metsähistorialliseen näyttelyyn!

Näyttely esittelee Keski-Pohjanmaan yksityis-metsien kehitystä 1900-luvulla. Sitkeällä työllä on saatu paljon aikaan, sillä entistä suo-maakuntaa voidaan nykyään hyvällä syyllä kutsua nousevaksi metsämaakunnaksi.

Näyttelyn ovat suunnitelleet metsänhoitaja Anne Lehtonen ja Alnus ry:n hallitus.

Lähteet, ellei toisin ole mainittu:

Tunkkari, E. (toim.), 1980. Keski-Pohjanmaan piirimetsälautakunta 1929-1978. Kokkola.

Keski-Pohjanmaan Metsäkeskuksen arkisto.

Muut kirjalliset lähteet.

Suuri kiitos näyttelyn tukemisesta:

Metsämiesten säätiö

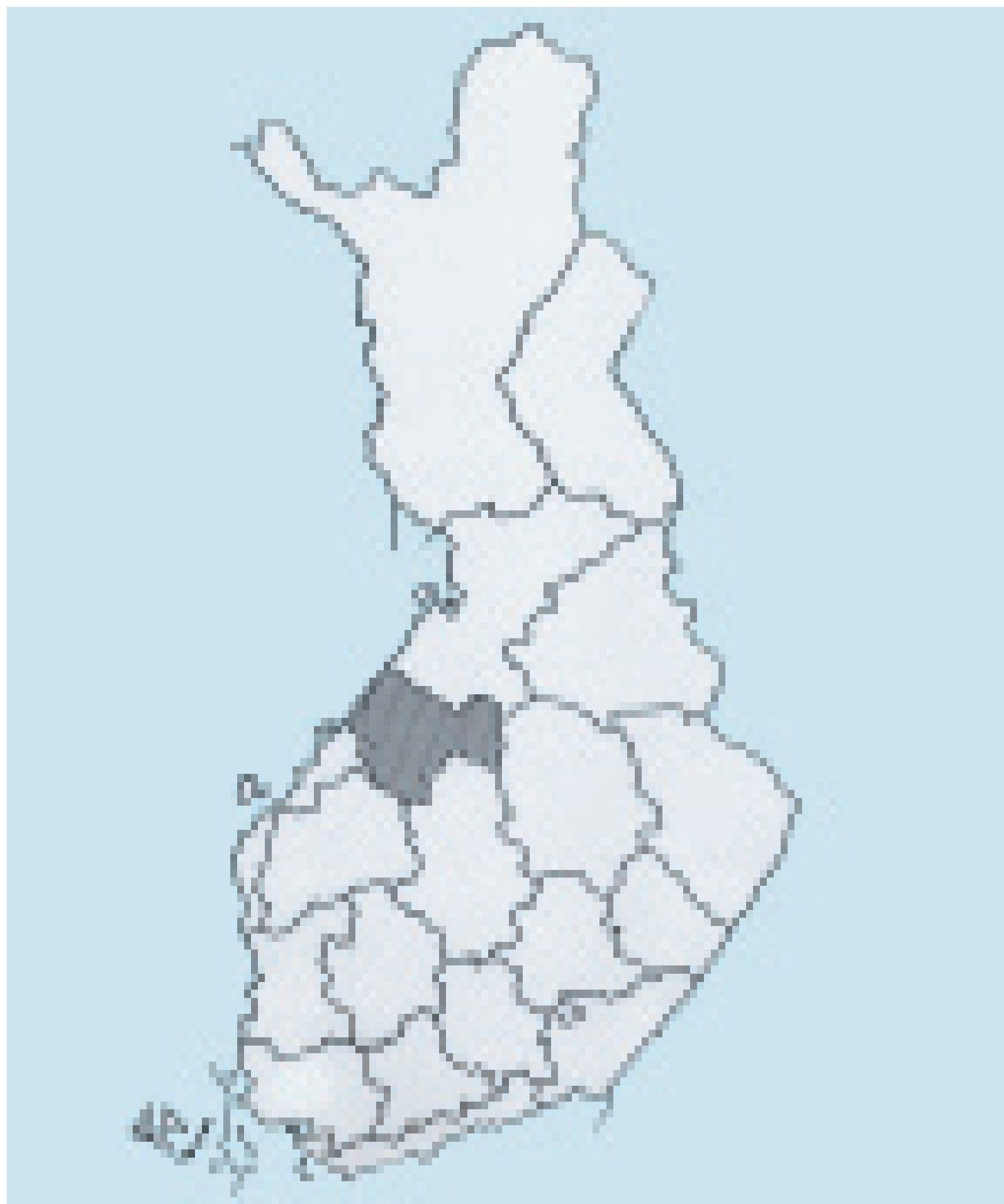
Metsäntutkimuslaitos, Kannus

Maaseutuakatemia, Kannuksen yksikkö

Metsäkeskus Etelä-Pohjanmaa

Metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaa

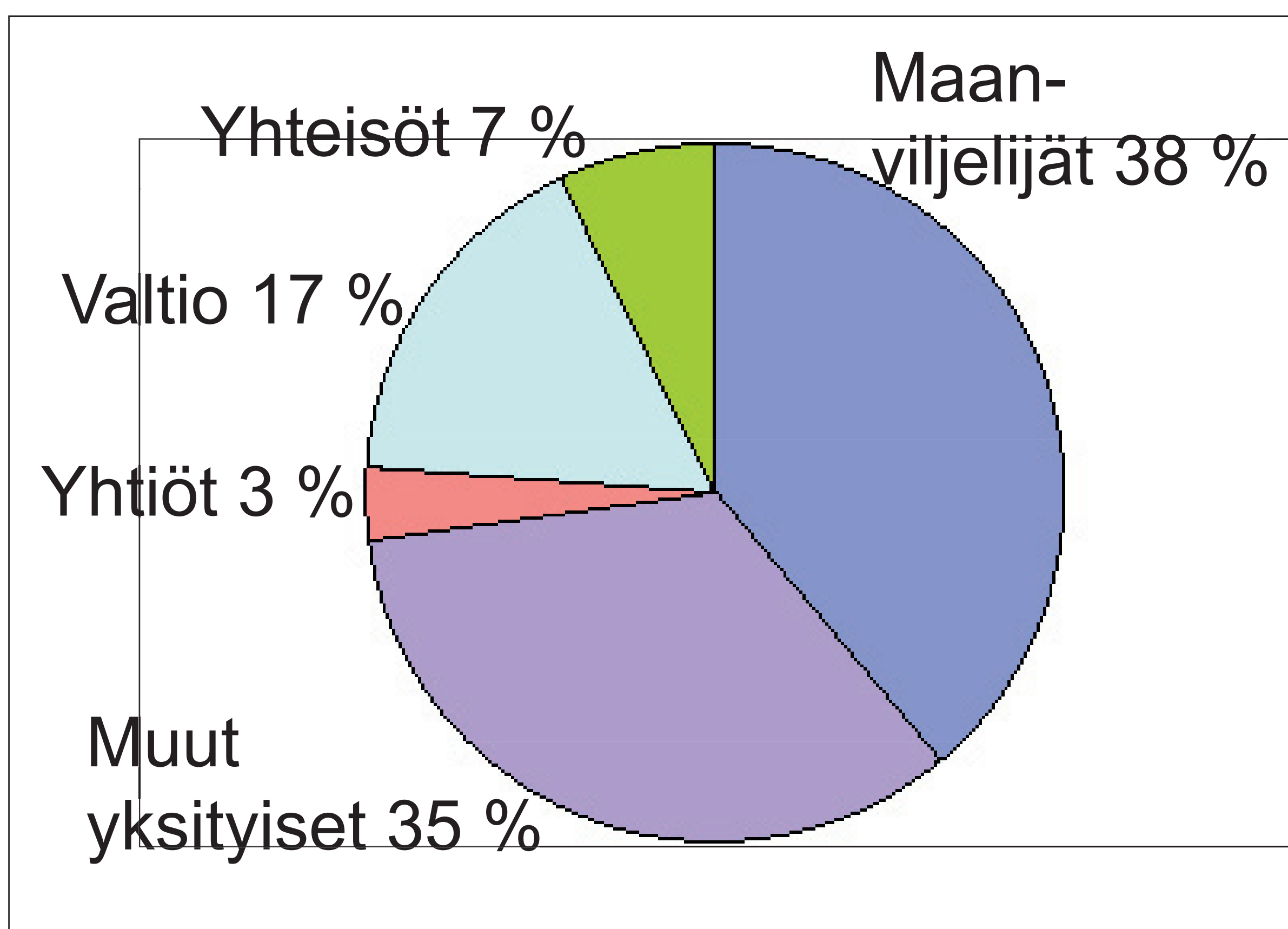
Metsänhoitaja Erkki Närä

1.

1. Keski-Pohjanmaan sijainti Pohjanlahden rannalla.
2. Keski-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan ja sen seuraajaorganisaatioiden toiminta-alue.
3. Metsämaan omistus Keski-Pohjanmaalla 1992.
4. Ojalinjan suunta tarkistetaan bussolilla.
Kuva: Erkki Närä. 1959.

3.

METSIEN KASVU KAKSINKERTAISTETTU ERITYISOLOISSA

Pohjanmaasta puolet on soita, jotka kaikkialla suotuisissa oloissa valtaavat kosteat tasamaat. "Keski-Pohjalaisilla oli 1950-luvulla kaksi vaihtoehtoa: joko jättää maakunta tai ojittaa se", sanoi professori Kullervo Kuusela.

Keskipohtalaiset päättivät jäädä maakuntaan. Ojittamalla on kuivattu taloudellisesti tuottamatonta suota tuottavaksi metsämaaksi. Nykyään metsäojien ja puuston kunnossapidosta huolehtiminen on maakunnan metsänomistajille ja metsäam-

Valtakunnan metsien VII inventoinnin (1982) mukaan Keski-Pohjanmaan yksityismetsien metsämaan pinta-ala oli 735 000 ha. Lisäystä vuoden 1952 vastaavaan lukuun oli 200 000 ha eli 37 %. Pääosa tästä lisäyksestä on metsäojituksen ansiota.

Saman inventoinnin mukaan puuston kasvu on 2,50 milj.m³/v, mikä on 37 % suurempi kuin vuoden 1974 arvio ja 106 % suurempi kuin vuoden 1937 arvio. Suometsien hoidossa on omat erityispiirteensä. Keski-Pohjanmaalla ne on opittu tuntemaan hyvin.

Läänin metsälautakunnat 1918

Keski-Pohjan-
maan metsänhoi-
to-
1929

Keskusmetsäseura
Tapion metsän-
parannustoiminta
Keski-Pohjanmaalla
1929

Keski-Pohjanmaan
piirimetsälautakunta
1968

Kokkolan metsän-
parannuspiiri
1955

Keski-Pohjanmaan metsälautakunta
1987

Keski-Pohjanmaan metsäkeskus
1996

Etelä-Pohjanmaan
metsäkeskus
1998

Pohjois-Po-
hjanmaan
metsäkeskus
1998

Paavo Ennevaara	1929-45	Lauri Peltonen	1930-38
Aaro Oksanen	1946-65	Akseli Suominen	1939-55
Aaro Vallivaara	1965-74	Eero Heimo	1955-
V. Olavi Erkkilä	1975-85		

Keski-Pohjanmaan metsänhoito-yhdistysten perustamisvuodet:

1935: Toholampi-Lestijärvi,
Kalajoki-Rautio

1936: Lohtaja, Himanka,
Pyhäjärvi

1937: Haapajärvi, Kannus
Alavieska-Ylivieska

Veteli-Halsua,
Kälviä-Ullava,
Nivala, Kaustinen, Perho

Metsänhoitolautakunnan henkilöstö toiminnan alkuaikana.

METSÄORGANISAATIOT MUUTTUVAT

Omalla alueella toimivien metsäorganisaatioiden merkitys yksityismetsätalouden edistämistyössä on ollut hyvin tärkeä. Organisaatiot ovat vastanneet mm. metsänomistajien neuvonnasta, lain valvonnasta, monista koulutustehtävistä sekä metsänhoito- ja metsänparannustöiden toteuttamisesta.

Vuonna 1907 perustetun Metsänhoitoyhdistys Tapion tehtävänä oli maanviljelyseurojen avustamana edistää metsätaloutta. Kymmenisen vuotta myöhemmin

sen noudattamista ja neuvomaan metsänomistajia.

Erikoista oli, että metsänhoitolautakunnat saivat käyttöönsä vuonna 1929 sekä kepin että porkkanan yksityismetsätalouden kaitsemiseksi. Metsälain valvonta siirrettiin läänin metsälautakunnilta valtion hallinnasta yksityis-luonteiselle järjestölle ja samalla metsänhoitolautakunnan tehtäväksi tuli myös mm. metsänomistajien neuvonta metsänhoitoasioissa ja rahoitusmenettely-

1.

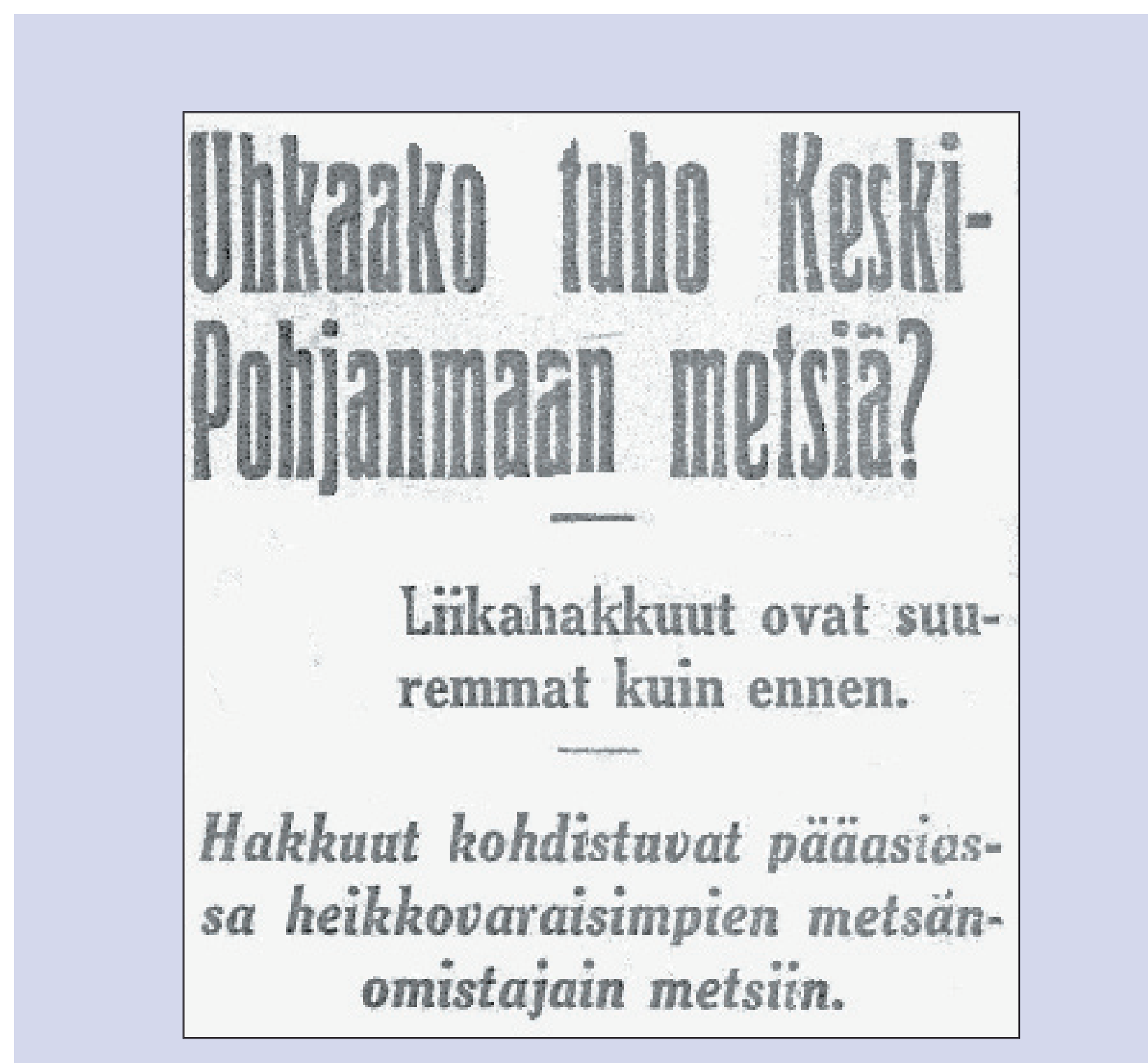
2.

3.

4.

5.

1. Tuottamaton, hakkuilla hävitetty metsä.
2. Liiallisten harsintahakkuiden vuoksi rauhoitettu männikkö Nivalassa 1958. Kuva: Erkki Närä.
3. Määrämittainen, kuorittu "ropsi" oli ulkomailla kysyttyä puutavaraa vielä 1950-luvulla.
4. Kaatotyö käynnissä Vetelissä vuonna 1958. Kuva: Erkki Närä.
5. Uutinen Keskipohjanmaa -lehdessä 1940-luvulla.

METSIÄ HAKATTIIN LOPPUUN

Keski-Pohjanmaa oli 1600-luvulta alkaen mittavaa tervantuotantoaluetta. Tervahakkuut ulottuivat aluksi kylien ympärille ja jokivarsiin. Myöhemmin kun puusta tuli pulaa, hakkuut ulotettiin syvälle sydänmaille.

Myös vuosikymmenien aikana toimeenpannut voimakkaat laivapuiden ja pientavaran hakkuut heikensivät metsien puuvarastoja. Itse puun arvo oli hyvin vähäinen. Puusta maksettu hinta kattoi lähinnä vain hakkuusta aiheutuneen työn.

Koska enin osa väestöstä oli vähävaraista, oli

ihmisten tukeuduttava hakkuisiin lähes vuosittain välttämättömiä tuloja saadak- 1920-luvulla maatilatalouden velkaantuminen ja rahatilanteen kireys aiheuttivat pakkohuutokauppoja, joiden myötä oltiin valmiit hakkaa-maan kaikki myytävä puu metsistä.

Hivuttavien, toistuvien hakkuiden seurauksena metsät muuttuivat hiljalleen raiskioiksi. Maakunnan metsät olivat 1900-luvun

1910

1917 Metsäasetus tuli voimaan.

1918 Lääninmetsälautakunnat perustettiin valvomaan lakia.

1920

1929 Yksityismetsälaki, metsänparannuslaki ja laki metsänhoitolautakunnista astuivat voimaan. Yksityismetsälaki kielsi metsän hävittämisen. Metsänparannuslaki mahdollisti valtion varojen saannin soiden kuivatukseen ja muidenkin tuottamattomien tai vähätuottoisten metsäalojen saattamiseen tuottavaan kuntoon. Metsänparannuslaki oli määräaikainen. Se uusittiin n. 5 vuoden

1930

1935 Metsänparannuslaki uusittiin. Metsänparannusvarat jaettiin edelleen puoliksi valtion sekä yksityisten ja kuntien kesken.

1940

1943 Laki eräistä toimenpiteistä vajaatuottoisten metsien uudistamiseksi.

Uutena työmuotona metsänparannuslain mukaisen tuen piiriin tuli metsäteiden rakentaminen. Harsintajulistuksessa harsintahakkuut esitettiin kiellettäväksi.

1950

Metsänhoitoyhdistyslaki säädettiin. Pakollisesta metsänhoitomaksusta tuli perusrahoitus MHY:lle.

1953 Metsänparannusvarat suunnattiin kokonaisuudessaan uuden lain mukaan yksityismetsiin.

1960

1965- MERA-kausi. Metsätalouden rahoitusohjelman kautta saatiin lisättyä suoraa tukea sekä halpakorkeista lainaa metsänparannustöiden aiheuttamiin kustannuksiin.

1968 Pysyvä metsänparannuslaki astui voimaan. Uusina tuettavina työlajeina mukaan tulivat lannoitus ja valtaojitukset. Työllisyys- ja ympäristötöiden aiheuttamiin kustannuksiin oli mahdollista saada tukea.

1970

1969 Pellonmetsitys otettiin metsänparannuslain piiriin uutena, tuettavana työmuotona.

1977 Metsänparannuslakia muutettiin siten, että mukaan tulivat luontaisen uudistamisen edistäminen, piennartasanteiden teko ojituksen yhteydessä sekä perusparannus- ja metsänhoitoteiden rakentaminen.

1980

1987 Metsänparannuslakiin otettiin mukaan mm. kulotus, metsäojien kunnostus ja pystypuiden karsinta.

1990

1997 Yksityismetsälain ja suojametsälain tilalle tuli metsälaki. Metsälaki kattaa nyt kaikkien omistajien metsät. Lain päämääränä on taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä metsätalous.

METSÄLAIIT JA OHJEET MUUTTUVAT

Yksityismetsälaki ja suojametsälaki säilyivät pääosiltaan muuttumattomina vuodesta 1928 vuoteen 1996. Metsälainsäädäntö on muilta osin muuttunut lukuisia kertoja sitä mukaan, kun tieto hyvästä metsänhoidosta ja sen edistämistavoista on lisääntynyt. Metsänparannuslain kehityksen myötä tuettu toiminta on kohdistunut yhä enemmän ja lo-pulta kokonaan yksityismetsiin. Ominaista on ollut myös kehitysalue-, työllisyys-, ja ympäristönäkökohtien voimakas korostuminen ja rahoitustuen piiriin hyväksytyjen työmuoto-

jen vähittäinen lisääntyminen. Tuettuja työlajeja ovat olleet mm. metsitys, ojitus, taimikon hoito, metsäteiden rakennus ja lannoitus. Lain säätelämät suorat rahalliset tuet sekä halpakorkoiset lainat ovat pitkälti säädelleet metsänparannustöiden 1950-luvulle asti toiminta oli lähes yksinomaan metsäojitusta ja metsitystä. Ojitus koneistui ja pysyi tärkeimpänä työmuotona. Taimikonhoidon ja lannoituksen huippu oli 1970-luvulla.